

Colo

samenwerkende
kenniscentra voor
beroepsonderwijs
en bedrijfsleven

Colo Barometer

van de stageplaatsen- en leerbanenmarkt

juni 2009 Jaargang 3

In dit nummer:

peiling juni 2009

trends arbeidsmarkt

trends stagemarkt

**Bestrijding
van de crisis**

Bestrijding van de crisis

In de Colo Barometer van maart 2009 hebben de kenniscentra de noodklok geluid voor de dreigende krimp in de beschikbaarheid van leerbanen en stageplaatsen voor mbo-ers. Dat is het gevolg van een groeiende stagevraag in het onderwijs bij een krimpende economie met verdringseffecten. Bij ongewijzigd beleid zou het tekort voor het volgende schooljaar tot 150.000 plaatsen kunnen oplopen.

Belanghebbende partijen hebben op dit signaal gereageerd en in de afgelopen drie maanden is een aantal initiatieven genomen om het tij te keren. Overleg tussen Colo en het ministerie van OCW heeft geleid tot het stage-offensief van de kenniscentra. In een aantal branches die krimp verwachten zijn door de sociale partners maatregelen genomen en middelen uit O&O-fondsen beschikbaar gesteld voor noodmaatregelen.

Het kabinet heeft een Sociaal Akkoord gesloten met de sociale partners waarin middelen beschikbaar gesteld zijn om jongeren in opleiding te houden zolang er geen banen voor ze beschikbaar zijn. Hans de Boer, oud-voorzitter Taskforce Jeugdwerkloosheid heeft zich in zijn advies aan het Kabinet "Tegen de stroom in" volledig geconcentreerd op de gevolgen van de huidige crisis voor de toekomstmogelijkheden van jongeren en een krachtig actiepakket geadviseerd.

Het kabinet heeft 250 miljoen euro toegezegd voor een actieplan als een extra impuls om de acties uit het advies van Hans de Boer waaronder het stage-

offensief van Colo uit te voeren. In deze Barometer geven we de stand van zaken op de arbeidsmarkt en op de stage- en leerbanenmarkt weer zoals die in mei 2009 door de kenniscentra is waargenomen en wat er van de verschillende steunmaatregelen kan worden verwacht. Tevens geven de kenniscentra aan in welke opleidingen de grootste krimp in stages en leerbanen te verwachten is en welke opleidingen goede perspectieven bieden op de arbeidsmarkt. Nieuw is de verfijning van sectoren naar beroepen.

Nulmeting: drie doelgroepen in het stage- en leerbanenoffensief

Er zijn verschillende groepen die het slachtoffer worden of dreigen te worden van de verslechterende economie. Deze groepen zijn verschillend zowel voor wat betreft de omvang als de aard van de problematiek en de mogelijkheden om hun positie op de stage- en leerbanenmarkt te verbeteren.

Het gaat in totaal om het verbeteren van de stage- en leerbaan mogelijkheden voor verschillende groepen jongeren.

1. De grootste groep voor wie problemen worden verwacht zijn de jongeren die een bbl-leerroute volgen of willen gaan volgen. Er zijn twee groepen te onderscheiden: De eerste groep volgt reeds een bbl-leerroute en kan problemen gaan ondervinden om de bbl-leerbaan te behouden. Er volgen jaarlijks ongeveer 170.000 deelnemers een bbl-leerroute. Op basis van indicaties uit de branches wordt verwacht dat een kwart van de 120.000 doorlerende bbl-deelnemers (50.000 bbl-deelnemers behalen dit jaar een diploma) problemen

heeft om de leerbaan te behouden. 30.000 leerbanen bij deelnemer reeds in opleiding komen in gevaar. Daarnaast is er een groep nieuwe instroom die een leerbaan moet zien te vinden. Deze nieuwe instroom kan geschat worden op 75.000. Ongeveer een derde van deze groep zal problemen krijgen om een leerbaan te vinden. Dat zijn nog eens 25.000 leerbanen. Het gaat dus in totaal om een tekort van 55.000 leerwerkplekken voor de reguliere deelnemers aan het mbo.

2. Jongeren die door de verslechterende economie langer op school blijven en niet de arbeidsmarkt opgaan. Door de MBO Raad is de omvang van deze groep becijferd op 40.000 deelnemers. Daarnaast is er een groep die in het Advies "Tegen de stroom in" getypeerd wordt als een groep die eigenlijk al van plan was de school (al of niet voortijdig) te verlaten. Deze groep die valt onder het zogeheten School Ex programma wordt door Hans de Boer geschat op ongeveer 10.000 deelnemers. In totaal omvat deze groep 50.000 deelnemers voor wie een stageplek gevonden moet worden. Daarnaast zijn er zittende bol-deelnemers die stages volgen. Er wordt vanuit gegaan dat de reeds ingezette acties voldoende zijn om deze stageplaatsen te behouden.
3. Tot slot is er een groep van schoolverlaters die toch de arbeidsmarkt gaan betreden, omdat langer verblijf op school geen optie is maar die geen baan zullen vinden. Voor deze groep jongeren heeft Hans de Boer in zijn advies de zogeheten XL en XXL-banen voorgesteld. Voor XL-banen gaat het om het creëren van 25.000 leerbanen.

Het stage-offensief, de maatregelen genomen door de branches, de afspraken in het Sociaal Akkoord en het actieplan tegen jeugdwerkloosheid en de samenwerking met het UWV WERKbedrijf bieden goede mogelijkheden om de schade te beperken. Het komt nu aan op voortvarende actie en samenwerking. Er is geen tijd te verliezen.

Krimp in de beschikbaarheid

De terugval aan beschikbare leerplaatsen is tot nu toe beperkt tot de bedrijven die door de economische crisis in hun voortbestaan worden bedreigd. De kenniscentra geven aan dat de bedrijven bij de volgende instroomronde terughoudend zullen zijn in het beschikbaar stellen van leerbanen. De branches zijn in dat opzicht echter pessimistischer dan drie maanden geleden.

Door de slechtere vooruitzichten op vroege pensionering vertraagt de vergrijzing in een aantal sectoren en door (dreigende) daling van het gezinsinkomen willen part-timers meer uren gaan werken. De terugval is het grootst bij de leerplaatsen voor niveau 2 dat ook een rem zal geven op de doorgroei van niveau 2 naar niveau 3. Dat de terugloop op vooral niveau 2 plaatsvindt kan te maken hebben met verdringingseffecten uit de andere niveaus en het overige beroepsonderwijs. Ook zal bij oplopende werkloosheid de herplaatsing van ervaren vaklieden prioriteit krijgen boven het aannemen van leerlingen. In tabel 1 (pagina 8) is een overzicht gegeven van de opleidingen waarin de meeste terugloop van beschikbaarheid van leerbanen en stageplaatsen worden verwacht.

Het volledige overzicht van opleidingen met een krimpend volume aan leerbanen en stageplaatsen met vermelding van de regionale situatie is te vinden op: www.colo.nl/barometer.html

Kansrijke beroepen

Niet bij alle sectoren en beroepen is er sprake van een dreigende krimp in de beschikbaarheid van leerbanen en stageplaatsen. In een flink aantal beroepen is een onverminderd hoge vraag naar beroepsbeoefenaars. Door de vergrijzing en het gebrek aan belangstelling bij jongeren zijn er structurele tekorten aan personeel in een groot aantal beroepen. Dat zijn niet alleen

beroepen op niveau 3 en 4, al zit daar wel het grootste volume.

Ook op niveau 1 en 2 zijn kansen op de arbeidsmarkt. In tabel 2 (pagina 9) zijn de belangrijkste kansrijke beroepen weergegeven. Voor een volledig overzicht van opleidingen met grote beschikbaarheid van leerbanen en stageplaatsen met de vermelding van de regionale situatie is te vinden op www.colo.nl/barometer.html.

Colo stage- en leerbanenoffensief

In het Sociaal Akkoord dat het kabinet op 25 maart 2009 heeft gesloten met de sociale partners is een aantal maatregelen opgenomen op het terrein van de bestrijding van jeugdwerkloosheid en het aanbieden van stageplaatsen. Om uitvoering te geven aan die afspraken wordt van de kenniscentra een grote inspanning gevraagd. Om de krachten te bundelen en recht te doen aan de verschillende omstandigheden in de branches is zowel maatwerk als samenwerking nodig. Die samenwerking is vormgegeven in het Colo stage- en leerbanenoffensief. De kenniscentra zullen de ontwikkelingen per opleiding volgen. Zij zullen extra menskracht inzetten bij branches met een tekort aan leerplaatsen en alle leerlingen in het mbo vertrouwd maken met het bestand aan stageplaatsen op stagemarkt.nl.

Het Colo stage- en leerbanenoffensief staat niet op zichzelf, maar vormt een actieve verbinding met en tussen overheids- en branche-initiatieven gericht op leerbanen en stageplaatsen. De volledige tekst van het stage- en leerbanenoffensief is te vinden op www.colo.nl/publicaties.html.

Crisismaatregelen

De gevolgen voor de stageplaatsen- en leerbanenmarkt van de economische crisis kan niet los worden gezien van de hele werkgelegenheidsproblematiek. De branches ondervinden in verschillende mate de gevolgen en ondernemen acties. In vele branches zijn de kenniscentra ingeschakeld bij het uitvoeren van bedrijfstakingen of bij het leveren van diensten die gericht zijn op het behoud van personeel voor de branche. De dienstverlening gaat verder dan het beschikbaar houden van leerplaatsen.

Bij veel van die regelingen wordt samen gewerkt met het UWV WERKbedrijf en vanuit de arbeidsmobiliteitscentra wordt een beroep gedaan op de kenniscentra om advies te geven over kwalificatie van werkzoekenden en over beschikbaarheid van leerplaatsen of vacatures. Waar de kenniscentra bij de leerbedrijven langdurig onvervulde vacatures aantreffen, zullen die worden ingezet in de arbeidsmobiliteitscentra van het UWV WERKbedrijf. Met de kwalificatiestructuur en de daarin zichtbaar gemaakte transparantie tussen beroepen zullen werkzoekenden naar verwante beroepen met vacatures worden geleid. Om de functie van de kwalificatiestructuur als brug tussen beroepsonderwijs en arbeidsmarkt te versterken en om de expertise van het UWV WERKbedrijf en de kenniscentra te bundelen hebben Colo en UWV WERKbedrijf op 11 mei 2009 een convenant ondertekend.

Het aanpakken van de gevolgen van de crisis is het doel op de korte termijn: preventie van voortijdig schoolverlaten en bestrijding van jeugdwerkloosheid is het gezamenlijke doel op de langere termijn.

De volledige tekst van het convenant is te vinden op www.colo.nl/publicaties.html

“Tegen de stroom in”

In het advies aan het kabinet voor een actieplan jeugdwerkloosheid heeft Hans de Boer voorgesteld een combinatie van maatregelen te nemen voor de verschillende doelgroepen om jeugdwerkloosheid te voorkomen. Hij stelt onder andere voor om gediplomeerden die geen baan kunnen vinden via het UWV WERKbedrijf een zogenaamde XL leerbaan aan te bieden en de werkgevers daar extra voor te compenseren. VNO/NCW en MKB Nederland hebben aangeboden die banen te leveren.

Colo en de kenniscentra wordt opgedragen deze jongeren in samenwerking met het UWV WERKbedrijf naar de leerbanen te brengen.

	Regio 1 Noord	Regio 2 Oost	Regio 3 Middenwest	Regio 4 Noordwest	Regio 5 Zuidwest	Regio 6 Zuidoost
Bouw	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue
Versectoren detailh.,grooth. en ind.	Light Green	Light Green	Light Green	Light Green	Blue	Dark Blue
Installatie-, elektro- en metaaltechniek	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue
Economisch Administratief	Blue	Dark Blue	Blue	Blue	Blue	Blue
ICT	Blue	Dark Blue	Dark Blue	Blue	Dark Blue	Blue
Veiligheid	Dark Blue	Dark Blue	Blue	Blue	Blue	Blue
Uitgeven, vormgeven en printmedia	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue	Dark Blue
AV, Multimedia en gaming	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Artiesten, theater en evenementen	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
Kapper	Dark Blue	Yellow	Light Green	Yellow	Blue	Dark Blue
Schoonheidspecialist/Pedicure	Yellow	Cyan	Blue	Yellow	Yellow	Dark Blue
Voetverzorger	Blue	Yellow	Blue	Orange	Blue	Cyan
Detailhandel Food/Non Food	Light Green	Cyan	Light Green	Light Green	Light Green	Light Green
Groothandel Food/Non Food	Yellow	Blue	Yellow	Dark Green	Yellow	Yellow
Textielindustrie	Yellow	Dark Green	Blue	Blue	Blue	Dark Green
Mode-industrie	Light Green	Blue	Cyan	Cyan	Cyan	Cyan
Afbouw en Onderhoud	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue
Reclame en Presentatie	Blue	Blue	Light Green	Blue	Blue	Blue
Schoonmaak en glazenwassen	Light Green	Light Green	Light Green	Light Green	Light Green	Light Green
Zorg	Light Green	Orange	Yellow	Light Green	Cyan	Cyan
Welzijn	Light Green	Orange	Orange	Yellow	Orange	Yellow
Dokter-/apotheek-/tandartsassistenten	Yellow	Yellow	Yellow	Cyan	Cyan	Yellow
Sport	Light Green	Yellow	Cyan	Dark Green	Blue	Light Green
Hout en Meubel	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue
Transport en Logistiek	Yellow	Orange	Yellow	Blue	Blue	Orange
Scheepvaart	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue
Carrosserie	Light Green	Light Green	Dark Green	Dark Green	Light Green	Dark Green
Procestechniek	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue	Yellow
Laboratoria	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue
Fotonica	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue
Gezondheidstechniek	Dark Green	Dark Green	Dark Green	Dark Green	Dark Green	Dark Green
Creatieve en Ambachtelijke techniek	Dark Green	Dark Green	Light Green	Dark Green	Light Green	Dark Green
Horeca	Dark Green	Blue	Dark Green	Dark Green	Dark Green	Dark Green
Bakkerij	Blue	Blue	Dark Green	Dark Green	Dark Green	Dark Green
Toerisme	Dark Blue	Blue	Blue	Blue	Blue	Blue
Facilitaire dienstverlening	Dark Green	Blue	Dark Green	Dark Green	Dark Green	Dark Green
Mobiliteit	Cyan	Cyan	Cyan	Cyan	Cyan	Cyan
Groene ruimte	Dark Green	Dark Green	Dark Green	Dark Green	Dark Blue	Dark Green
Bloemen en Tuincentra	Dark Blue	Dark Green	Dark Blue	Dark Blue	Light Green	Cyan
Voedingsindustrie	Dark Green	Light Green	Light Green	Light Green	Dark Green	Light Green
Plantenteelt	Dark Blue	Dark Green	Dark Green	Dark Green	Dark Green	Dark Green
Dierverzorging	Red	Blue	Orange	Red	Blue	Red
Veehouderij en Paardenhouderij	Light Green	Dark Green	Light Green	Light Green	Blue	Dark Green

Kenniscentrum bij deze branche

Aantal leerbedrijven per kenniscentrum*

Fundeon	11.570
SVO	3.440
Kenteq	17.362
ECABO	43.975
GOC	5.841
KOC	8.649
KC Handel	40.213
Savantis	8.614
Calibris	44.496
SH&M	2.849
VTL	4.616
VOC	1.881
KC PMLF	3.217
SVGB	3.039
Kenwerk	16.833
Innovam	9.128
Aequor	21.893
Totaal	245.616

Legenda

- er zijn meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen t.o.v. het aantal leerlingen
- over het algemeen zijn er meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen, bij sommige opleidingen is er evenwicht
- over het algemeen is er evenwicht, bij sommige opleidingen zijn er meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen
- de vraag naar en het aanbod aan stageplaatsen en leerbanen zijn in evenwicht
- over het algemeen zijn er meer dan voldoende stageplaatsen en leerbanen, in sommige opleidingen is er een tekort
- over het algemeen is er evenwicht, bij sommige opleidingen is er een tekort aan stageplaatsen en leerbanen
- over het algemeen is er een tekort aan stageplaatsen en leerbanen, in sommige opleidingen is er evenwicht
- er is een tekort aan stageplaatsen en leerbanen t.o.v. het aantal leerlingen

* In dit aantal zijn de leerbedrijven die bij meerdere kenniscentra erkenningen hebben vaker meegeteld. Het totaal aantal unieke leerbedrijven in juni 2009 is 206.733.

Regioverdeling Nederland

- 1 Regio Noord
- 2 Regio Oost
- 3 Regio Middenwest
- 4 Regio Noordwest
- 5 Regio Zuidwest
- 6 Regio Zuidoost

(bron: Colo)

Barometer

Vier keer per jaar brengt Colo de partijen in het veld van arbeidsmarkt en beroepsonderwijs op de hoogte van de actuele stand van zaken op de stageplaatsen- en leerbanenmarkt. De eerste Barometer kwam uit in augustus 2006. Alle Barometers kunt u vinden op colo.nl. Ruim 800 medewerkers van de zeventien kenniscentra verzamelen de informatie die leidt tot 258 brancheregioscores van 43 branches in de zes districten van het UWV WERKbedrijf. De vorige rapportage was in maart 2009.

Aan de Barometer is thematische informatie toegevoegd over een onderwerp dat de situatie op de stageplaatsen- en leerbanenmarkt nader belicht. Vanwege de crisis en het dreigende tekort aan stageplaatsen en leerbanen in een deel van de opleidingen staat in deze Barometer een overzicht gegeven van de maatregelen om de negatieve gevolgen van de kredietcrisis voor deelnemers in het middelbaar beroepsonderwijs te beperken. De volgende Barometer komt uit in september 2009.

Arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt is nog steeds aan het verslechteren. Geconstateerd kan worden dat de economische krimp nu zichtbaar wordt in een groeiende werkloosheid. Zowel de indicaties die het UWV WERKbedrijf als het CBS afgeven duiden op een versnelde toename van het aantal werklozen. Dit opgeteld bij de vertraging van de economie lijkt erop te duiden dat de werkloosheid nog verder zal toenemen.

In het volgende overzicht staan de arbeidsmarktontwikkelingen waarover de kennis-

centra rapporteren centraal. Duidelijk is dat er ondanks de crisis op alle niveaus werk beschikbaar is, zowel op de niveau 2, 3 als 4. Regionaal kunnen per beroep de mogelijkheden op de arbeidsmarkt verschillen.

Zorg, welzijn en sport

De sectoren zorg en welzijn kennen in 2009 nog steeds een personele groei. Het is nog onduidelijk wat de economische crisis betekent, maar de behoefte aan nieuw personeel kan afvlakken, mede als gevolg van afbouw van VUT en prepensioen. Uit de in mei verschenen Sportmonitor blijkt dat de werkgelegenheid in sport de komende jaren blijft groeien en dat de werkloosheid onder gediplomeerden 6% is. (bron: Calibris)

Technisch vakmanschap

Voor de technische sector blijven voor de langere termijn vanwege de verwachte vervangingsvraag de arbeidsmarktperspectieven goed. De grootste invloed van de crisis is in de metaalsector, met name in de auto-industrie en minder in de scheepvaartindustrie. De geringste invloed is tot nu toe in de installatiebranche met een verschuiving van nieuwbouw naar onderhoud. (bron: Kenteq)

Economisch-administratieve sector, ICT en Veiligheid

In de economisch-administratieve sector is voor de niveaus 3 en 4 het aantal beschikbare arbeidsplaatsen voldoende. Voor de lagere niveaus is dat minder, zij worden verdrongen door de hogere niveaus. Omdat de administratief-economische beroepen sterk gespreid zijn over diverse sectoren zal er een demping zijn van de effecten van de recessie op de werkgelegenheid. Een deel van de banen zit in conjunctuurgevoelige sectoren als uitzendbranche en financiële instellingen en andere in minder gevoelige sectoren als gezondheids- en welzijnzorg. (bron: ECABO)

Handel en Textiel

Er zijn nog steeds veel mogelijkheden in de handel, in de detailhandel meer dan in de groothandel. De textiel ondervindt hinder van de recessie, zoals voor de operator textiel en de specialist interieurtextiel. (bron: KC handel)

Voedsel en leefomgeving

In de voedingsindustrie en plantenteelt is nog altijd een groot tekort aan personeel. Ook in de varkens- en paardenhouderij is een tekort aan goed personeel. Voor een deel is dat ook te wijten aan de minder goede lonen en secundaire arbeidsvoorwaarden. (bron: Aequor)

Uiterlijke verzorging

Door de grote vervangingsvraag houden de salons behoefte aan nieuwe kappers, met name voor de all-roundkappers (niveau 3) zijn goede mogelijkheden. Een kleine groep kappers, maar vooral schoonheidsspecialisten en voetverzorgers, werken als zzp'er (zelfstandige zonder personeel). (bron: KOC)

Bouw, Infra en Bouw en Hout

Ondanks de huidige recessie zal de vraag naar vakmensen op termijn groot blijven. De arbeidsreserve voor de bouw en infra is in 2008 verdampt, het aantal WW-ers is in 2008 verder teruggelopen. (bron: Fundeon)

Hoewel de tekorten duidelijk verminderd zijn is nu nog niet goed aan te geven wat de personele situatie is. (bron: Hout en Meubel)

Grafimedia

De werkgelegenheid in alle richtingen is op dit moment verslechterd. Veel kleine ondernemers en zzp'ers knokken voor inkomen en instandhouding van de werkgelegenheid. (bron: GOC)

Specialistische en Ambachtelijke beroepen

In de gezondheidstechnische beroepen groeit de vraag naar personeel omdat er door de vergrijzing steeds meer behoefte is aan producten en dienstverlening voor deze branches. Door vergrijzing is er ook veel vraag naar schoenherstellers en uurwerkmakers. (bron: SVGB)

Afbouw en Onderhoud, Schoonmaak, Presentatie en Communicatie

Voor de sector Onderhoud en afbouw, zoals schilder, stukadoor en dekvloerenlegger, is door de kredietcrisis het tekort aan personeel (tijdelijk) verdwenen. De schoonmaaksector heeft nog steeds veel vacatures. Ook voor tentoonstellingsbouwer bestaan tekorten. (bron: Savantis)

Mobiliteit en Carrosserie

De kredietcrisis heeft de auto-industrie hard geraakt met een verminderde vraag naar personeel. In de tweewieler en truck-branche is juist sprake van een structureel tekort aan personeel. De vraag naar eerste autotechnici en fietstechnici blijft.

(bron: Innovam)

In de carrosseriebranche blijven vraag en aanbod redelijk in evenwicht, er komt een grote vergrijzing aan, vooral bij carrosseriebouw. (bron: VOC)

Proces- Laboratoriumtechniek en Fotonica

Er is een voelbaar tekort aan operator C in de laboratoriumtechniek. In de laboratoriumtechniek is er veel vraag naar personeel vooral in de Randstad. In de medische sector is moeilijk aan personeel te komen voor avond- en weekenddiensten.

(bron: KC PMLF)

Transport en Logistiek

Bij transport, logistiek en havenbedrijven wordt geconstateerd dat het aanbod aan werk minder is en daardoor ook de vraag naar personeel. In de scheepvaart is de vervoersmarkt zowel in de binnenvaart als in de zeevaart slecht. (bron: VTL)

Horeca, Bakkerij, Toerisme en Facilitaire dienstverlening

Voor bediening en keuken is nog steeds veel behoefte aan personeel. Restaurants in het topsegment lopen wel terug. Er blijft behoefte aan gekwalificeerde medewerkers brood en banket. Het binnenlands toerisme profiteert van teruglopende belangstelling voor reizen naar buitenland.

Voor facilitaire dienstverlening zijn binnen de zorgcentra nog veel vacatures.

(bron: Kenwerk)

Slagerij en Verssectoren

De grootste vraag blijft vooral naar productiemedewerkers in de vleesindustrie.

(bron: SVO)

Stage- en leerbanenmarkt

Onder invloed van de economische crisis is er sprake van een afname van het aantal stageplaatsen, in sommige sectoren is zelfs een tekort.

Tekorten aan stageplaatsen verschillen regionaal. Er is een onderscheid te maken tussen het teruglopen van het aantal stageplaatsen en het optreden van een daadwerkelijk tekort. Voor een deel blijft het lastig om aan te geven hoe groot dit tekort is, omdat de instroom van deelnemers voor het nieuwe schooljaar nog niet exact is weer te geven.

Zorg

Voor de opleiding van doktersassistent is er een tekort aan stageplaatsen. Tegelijkertijd is er een tekort aan doktersassistenten op de arbeidsmarkt.

Er zijn signalen dat de economische crisis effect heeft op het aanbod van stageplaatsen in de zorg. Calibris houdt peilingen onder de opleidingsadviseurs om de beschikbaarheid van leerplaatsen nauwlettend te volgen. (bron: Calibris)

Techniek

Installatiebedrijven sturen leerlingen als gevolg van de economische crisis vaker terug naar school. De branches verrichten extra inspanningen om leerlingen te herplaatsen en te voorzien van leerwerkplekken. De verwachting is dat bedrijven in het nieuwe schooljaar terughoudender zijn om leerwerkplekken en stageplaatsen aan te bieden.

Kenteq houdt daarom de vinger aan de pols. Uit een inventarisatie blijkt dat het aantal leerplaatsen sinds maart niet verder is teruggelopen. (bron: Kenteq)

Economisch administratief, ICT en beveiliging

In de richtingen bank- en verzekeringswezen, bedrijfsadministratie en juridische studierichtingen is sprake van een afnemend aantal stageplaatsen, in sommige gevallen is er sprake van een tekort. Het bank- en verzekeringswezen neemt al initiatieven om leerplaatsen zeker te stellen. In het Noordwesten is het aantal leerplaatsen in de beveiliging teruggelopen, maar ook hier lukt het nog om leerlingen een passende leerplaats of leerbaan aan te bieden. In de richting ICT is er sprake van een afname van stageplaatsen. In het algemeen is er bij de ICT-opleidingen nog sprake van evenwicht. (bron: ECABO)

Detailhandel en Groothandel

De verwachting is dat in het nieuwe schooljaar voldoende stageplaatsen beschikbaar zullen zijn. Kenniscentrum Handel verricht vooral voor mbo niveau 4 extra inspanningen. Op niveau 4 treedt een verdringingseffect op door hbo-stagairs. De branches in de sector handel voeren een actief stagebeleid. Daardoor zijn er nog voldoende stage mogelijkheden. De branches hebben mogelijkheden gecreëerd om stageplaatsen te blijven realiseren in leerbedrijven, vooral indien bedrijven door de economische recessie (tijdelijk) afhaken. Stagemarkt.nl wordt als actief instrument ingezet om in de economische crisis zoveel mogelijk leerbanen te blijven aanbieden. (bron: KC Handel)

Gezondheidstechnische en Creatieve beroepen

In de gezondheidstechniek en creatieve beroepen is het perspectief voor de stage en leerbanenmarkt goed. In de gezondheidstechnische branches is er een tekort aan opgeleide vakmensen. Ook tijdens de economische crisis wordt het belang van stages en leerbanen voor de instroom van voldoende en gekwalificeerd personeel extra benadrukt. (bron: SVGB)

Kappers, schoonheidsspecialisten en voetverzorging

De verwachting is dat in het nieuwe schooljaar, voor de meeste opleidingen voldoende stageplaatsen beschikbaar zullen zijn. Voor leerlingen in de studierichtingen

schoonheidsspecialisme en voetverzorging kunnen er stageknelpunten ontstaan voor de niveaus 2 en 3. (bron: KOC)

Proces- Laboratoriumtechniek en Fotonica

In de proces- en laboratoriumtechniek zijn tekorten aan stageplaatsen voor de niveaus 1 en 2. Dit geldt vooral voor de medische sector. Ook in de sector Fotonica is er sprake van een tekort aan stageplaatsen. (bron: KC PMLF)

Transport en Logistiek

Er is een tekort aan leerplaatsen voor leerlingen in opleiding voor chauffeur goederenvervoer. Vooral in het Noorden en Limburg zijn er problemen. Leerlingen wachten in het algemeen langer op een stageplaats of de stage wordt eerder afgebroken. Het kenniscentrum VTL neemt maatregelen om het aanbod van stages zo groot mogelijk te houden, ook nu het werkaanbod van bedrijven afneemt. Leerbedrijven worden door de brancheorganisaties gemotiveerd om stageplaatsen op niveau 1 en 2 te blijven aanbieden. (bron: VTL)

Hout en Meubel

De gevolgen van de crisis zijn duidelijk merkbaar. Het aantal leerplaatsen loopt sterk terug. De stageknelpunten zijn een

dusdanig groot probleem dat verwacht wordt dat na de zomer niet meer voor alle leerlingen een leerplaats gevonden kan worden. (bron: SH&M)

Bouw

In het Noorden en Zuidoosten loopt het aantal leerplaatsen in de bouw terug. Het is lastig alle leerlingen geplaatst te krijgen. Leerlingen zijn vaak gedwongen een leerplaats in het Westen te zoeken. De instroom van leerlingen neemt tegelijkertijd af. De bouwsector heeft met de maatregel 'anti-cyclisch opleiden' ingegrepen in de dreigende uitval van leerplaatsen. De vergrijzing heeft tot gevolg dat de bouwsector in de toekomst zal worden geconfronteerd met een schrijnend tekort aan vakmensen. (bron: Fundeon)

Mobiliteit

Door de economische recessie gaan steeds meer bedrijven failliet, waardoor het aantal leerplaatsen verder afneemt. Door de snelheid van de ontwikkelingen wordt verwacht dat het aantal leerwerkplekken zal afnemen, er niet voor alle leerlingen een leerplaats beschikbaar zal zijn en dat sommige bedrijven geen nieuwe leerplaatsen zullen aanbieden. Wanneer bedrijven voldoende werk hebben, krijgen ontslagen

medewerkers voorrang en dit gaat ten koste van het aanbod van leerwerkplaatsen. Door het aanbieden van een zo groot mogelijk aantal leerwerkplekken per bedrijf, wordt geprobeerd de enorme terugloop in het aantal leerplaatsen zo gering mogelijk te houden. (bron: Innovam)

Plantenteelt en Dierverzorging

In de plantenteelt komen minder leerbanen beschikbaar door de crisis. Dit geldt vooral voor de niveaus 1 en 2. In de dierverzorging is een tekort aan stageplaatsen. De Stichting Kinderboerderijen Nederland wil voldoende stageplaatsen creëren voor de maatschappelijke stages. Dit zet het aanbod van stageplaatsen voor mbo-ers verder onder druk. (bron: Aequor)

Grafische sector, Multimedia en evenementen

Door de economische crisis is de kans op een leerplaats in deze branches verslechterd. De creatieve branches zijn conjunctuurgevoelig. Bedrijven zijn op dit moment gedwongen veel werknemers te ontslaan. Het kenniscentrum en werkgeversorganisaties nemen maatregelen om het aanbod van stageplaatsen optimaal te houden. (bron: GOC)

Tabel 1: Overzicht van opleidingen met krimpende beschikbaarheid van stageplaatsen en leerbanen

De situatie kan per regio verschillen. Kijk op www.colo.nl/barometer.html voor het volledige overzicht.

Sector	Overzicht krimpende stage- en leerbanenmarkt		
Niveau	1,2	3	4
Zorg en Welzijn	Helpende zorg (2) Helpende welzijn (2)	Sociale Dienstverlener	Doktersassistent Sociaal-Cultureel Werker
Handel en Textiel		Commercieel medewerker binnendienst	Districtsmanager Exportmedewerker (instroom) Interieuradviseur Manager handel (instroom) Ondernemer groothandel Vestigingsmanager groothandel Medewerker styling
Economisch Administratief	Bedrijfsadministratief medewerker (2) Commercieel administratief medewerker (2) (Service) Medewerker ICT (2) Toezichthouder / assistent toezicht en veiligheid (1) Medewerker toezicht en veiligheid (2) Administratief medewerker / Arbeidsmarktgekwalificeerd assistent (1) Secretariaat / administratief medewerker (2) Bedrijfsadministratief medewerker (2) Secretariaat medewerker (2) Telefonist / receptionist (2)	Boekhoudkundig medewerker Coördinator beveiliging Commercieel medewerker binnendienst Contactcenter medewerker	Commercieel medewerker bank- en verzekeringswezen Commercieel medewerker marketing en communicatie Particulier digital onderzoeker (Administratief) Juridisch medewerker - openbaar bestuur (Administratief) Juridisch medewerker - zakelijke dienstverlening (Sociaal) Juridisch medewerker - arbeidsvoorziening en personeelswerk (Sociaal) Juridisch medewerker - sociale zekerheid
Groene sector	Dierverzorger (1 en 2)	Dierverzorger	Manager groene detailhandel Vormgever leefomgeving (Arrangeur/vormgever) Vormgever leefomgeving (Ondernemer bloemist)
Grafische sector, Multimedia en evenementen			Artiest

vervolg tabel 1

Hout en Meubel	Assistent meubelmaker, machinaal houtbewerker (1) Assistent timmerindustrie (1) Machinaal houtbewerker houthandel (2) Machinaal houtbewerker meubelindustrie (2) Machinaal houtbewerker timmerindustrie (2) Meubelmaker (2) Meubelstofeerder (2)	Allround logistiek medewerker Allround machinaal houtbewerker meubelindustrie Allround machinaal houtbewerker timmerindustrie Allround meubelmaker Allround werkplaatstimmerman	Kaderfunctionaris meubel/interieur
Scheepvaart, Transport en Logistiek	Chauffeur goederenvervoer (2)		
Bouw en Infra	Timmerkracht primair (2) Metselaar primair (2)	Allround timmerkracht Metselaar allround	
Proces- en Laboratoriumtechniek	Basis operator (1) Operator A (2) Laborant (2)	Allround laborant	Beeldtechnicus Lichttechnicus
Mobiliteit en Carrosserie	Bedrijfsautotechnicus (2) Bedrijfsvoertuigtechnicus (2) Bromfietstechnicus (2) Tweewielertechnicus (bromfietsen) (2)	Eerste bedrijfsvoertuigtechnicus	

Tabel 2: Overzicht met kansrijke beroepen in de diverse sectoren

De situatie kan per regio verschillen. Kijk op www.colo.nl/barometer.html voor het volledige overzicht.

Sector	Kansrijke beroepen		
Niveau	1,2	3	4
Zorg en welzijn		Verzorgende	Verpleegkunde Sociaalpedagogisch werker
Techniek	Onderhoud- en verbouwbedrijf (2) Serviceapparatuur en installaties (2) Installeren (2)	Onderhoud- en verbouwbedrijf Serviceapparatuur installaties Installeren	Installeren Service-apparatuur en installaties
Handel en Textiel	Verkoper (2) Basismedewerker mode/ maatkleiding en interieurtextiel (2)	Verkoper Logistiek medewerker binnendienst Allround medewerker textiel	
Economisch Administratief	Boekhoudkundig medewerker (2)		Applicatieontwikkelaar
Groene sector	Plantenteelt en glastuinbouw (1 en 2) Voeding (1 en 2) Groothandel en logistiek en in- en verkoper (2)	Plantenteelt en glastuinbouw Voeding Voeding: kwaliteitsmedewerkers Operator Specialisttechnoloog Hovenier	Plantenteelt en glastuinbouw Voeding Voeding: kwaliteits-medewerkers Operator Specialisttechnoloog Hovenier
Gezondheids- en Ambachtelijk techniek	Schoenhersteller (2)		Opticien Technisch oogheelkundig assistent Orthopedisch schoentechnicus Audicien
Schoonmaak en Presentatie	Schoonmakers (1) Tentoonstellingsbouwer (2)		
Hout en Meubel			Kaderfunctionaris timmerindustrie
Scheepvaart, Transport en Logistiek		Officier kleine schepen	Maritiem officier Manager opslag en vervoer Koopvaardij officier: alle schepen
Horeca en Bakkerij	Afwashulp (1) Gastheer/ Gastvrouw (2) Kok (2) Allround medewerker (2)	Kok Brood- en banketbakker	
Bouw en Infra			Middenkaderfunctionaris bouw en infra
Proces- en Laboratoriumtechniek			Operator C Analist klinische chemie Analist pathologie Microbiologisch analist Biotechnisch analist
Mobiliteit en Carrosserie	Fietstechnicus (2) Tweewielertechnicus (fietstechnicus) (2) Carrosserieberoepen (1 en 2)	Eerste autotechnicus Eerste bedrijfsautotechnicus Carrosserieberoepen Eerste voertuigtechnicus Eerste voertuigtechnicus (eerste personenautotechnicus)	Carrosserieberoepen
Verssector	Productiemedewerkers vleesindustrie (2) Verkoopmedewerkers (2)		

Zeventien kenniscentra die meer dan veertig verschillende branches vertegenwoordigen. Samen treden ze op als solide eenheid onder de naam Colo. Kenmerkend voor de kenniscentra is hun groeiende strategische rol op de arbeidsmarkt. En juist daar manifesteert Colo zich als bindende kracht.

Colo

Postbus 7259, 2701 AG Zoetermeer

T [079] 329 40 00 F [079] 351 54 78

colo@colo.nl

www.colo.nl

Uitgave

© Colo, Zoetermeer, juni 2009

Redactie en vormgeving

Colo, Zoetermeer

Fotografie

Hollandse Hoogte

Drukwerk

Bestenzet, Zoetermeer

Voor meer informatie

over stageplaatsen- en leerbanenmarkt:

Will Seignette (Colo)

[079] 329 40 31

[06] 513 375 31

over de arbeidsmarkt:

Ruud Baarda (Colo)

[079] 329 40 32

[06] 533 213 00

Aequor

Voedsel en leefomgeving
www.aequor.nl

Calibris

Gezondheidszorg,
welzijn en sport
www.calibris.nl

ECABO

Economie, administratie,
ICT en veiligheid
www.ecabo.nl

Fundeon

Bouw en infra
www.fundeon.nl

kenniscentrum
goc
Weten werkt

Grafimedia
www.goc.nl

innovam
GROEP

Mobiliteit
www.innovam.nl

KCH
Kenniscentrum
Handel

Handel
www.kchandle.nl

kenteq
Kenniscentrum
voor technisch vakmanschap

Technisch vakmanschap
www.kenteq.nl

kenwerk
Leren in de praktijk

Horeca, bakkerij,
reizen en recreatie,
facilitaire dienstverlening
www.kenwerk.nl

KOC
NEDERLAND

Uiterlijke verzorging
www.koc.nl

KENNISCENTRUM
PMLF

Proces-, milieu-,
laboratoriumtechniek
en fotonica
www.pmlf.nl

SAVANTIS

Afbouw en onderhoud,
presentatie en
communicatie
www.savantis.nl

SH&M
Stichting Hout & Meubel

Hout en meubel
www.shm.nl

svgb
kennis- en
opleidingen
centrum

Uniek vakmanschap
www.svgb.nl

svo
Merken met vers leer je bij svo

Foodsector
www.svo.nl

VOC
VAKOPLEIDING CARROSSERIEBEDRIJF

Carrosserie
www.vocar.nl

VTL

Transport en logistiek
www.vtl.nl